

עת"א 12216/06-16 - מדינת ישראל נגד ועדת השחרורים במחוז מרכז, מואיד אסעייד

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
17 יולי 2016

עת"א 12216-06-16

לפני: כב' השופט יעקב שפסר, אב"ד
כב' השופטת זהבה בוסתן,
כב' שופט ד"ר שמואל בורנשטיין

העותרת:

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד אורלי שרגנהיים - פמ"מ

נגד

המשיב:

1. ועדת השחרורים במחוז מרכז 2. מואיד אסעייד
ע"י ב"כ עו"ד זאב אלוני

פסק דין

פתח דבר

1. המשיב 2 (להלן: "**המשיב**") מרצה עונש מאסר ראשון למשך 4 שנים וחצי בעקבות הרשעתו בת"פ 16386-02-13 (בית המשפט המחוזי בירושלים) בעשרה אישומים בגין מסכת עבירות מרמה, עבירות מס ועבירות הלבנת הון.
2. ביום 31.5.2016 החליטה המשיבה 1 (להלן: "**הוועדה**") להורות על שחרורו המוקדם של המשיב בתנאי שימלא אחרי תוכנית רש"א, ישהה במעצר בית לילי וכן יעמוד בתנאים נוספים שקבעה. כנגד החלטה זו מכוונת העתירה שבפנינו.
3. על פי עובדות כתב האישום נושא מאסרו, במהלך שנת 2012, חבר המשיב לאחר ויחד פתחו עסק להובלות ומסחר. המשיב ניהל את העסק והשתמש בצד ג' כ"איש קש" לשם הצגת מצג שווא לפיו הינו הבעלים היחיד של העסק. בהנחייתו של המשיב, נרשם האחר כ"עוסק מורשה" ופתח חשבון בנק. המשיב משך מהבנק, באמצעות האחר, 10 פנקסי שיקים הנושאים את שם האחר ובית העסק באמצעותם רכש סחורה בשווי של כשני מיליון ש"ח, כאשר לרוב ההמחאות לא היה כיסוי. המשיב התחמק מפניות המתלוננים מהם נרכשה הסחורה.

בנוסף, עבר המשיב עבירות מס באמצעות ניכוי חשבוניות פיקטיביות בהיקף של כ- 630,000 ש"ח על מנת להגדיל את רישום ההוצאות של העסק ולהקטין את תשלומי המיסים, וכן באמצעות אי דיווח לרשויות המס על מכירת דירות מגורים בשני בנייני דירות שבנה בשכונת עיסאווייה בירושלים.

עמוד 1

4. בגזר הדין ציין בית המשפט המחוזי כי מעשיו של המשיב מהווים "עבירות עוקץ ותרמית ברכוש בהיקף נרחב" וכי המשיב "ניצל את תמימותם של עוסקים בתחום המסחר, הפר את האמון שניתן בו וקיבל במרמה טובין בערכים כספיים ניכרים, תוך שהתנהלותו השיטתית גרמה לפגיעה כלכלית של ממש במתלוננים עד כדי חדלות פירעון לחלקם". לפי גזר הדין, המשיב נהג בתחכום תוך שהוא מרחיק עצמו מביצוע העבירה, באמצעות מצג שווא באשר לזהותו. בית המשפט המחוזי ייחס חומרה מיוחדת לכך שהמשיב פעל באופן שיטתי במשך חודשים רבים וכנגד מספר רב של מתלוננים, עד אשר נתפס.

בית המשפט המחוזי גזר על המשיב 4 וחצי שנות מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, 250,000 ש"ח קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו, וכן פיצוי למתלוננים בסכום ההמחאות שלא נפרעו, העומד כיום, לרבות תוספת הפרשי הצמדה וריבית, על למעלה ממיליון ש"ח.

החלטת ועדת השחרורים

5. בדיון שהתקיים ביום 31.5.2016 (הדיון החמישי בעניינו של המשיב), הונחו בפני הוועדה המסמכים הבאים:

(א) דו"ח מנהל 903 של בית הכלא לפיו המשיב משולב בסבב חופשות, עזב מסגרת תעסוקתית ואת קבוצת החינוך בשל היעדר מוטיבציה ועקב מחלתו - מחלת הסכרת, בגינה מקבל טיפול. כן צוין בדו"ח כי ישנם מידעים מתקופת מאסרו.

(ב) דו"ח גורמי הטיפול לפיו המשיב שולב בקבוצה דינמית טיפולית המיועדת לעברייני מרמה וניכר שעבר תהליך משמעותי. המשיב שהה באגף אסירי עבודה אך בעקבות התדרדרות מצבו הרפואי הפסיק לעבוד והתבקש לנוח.

המשיב נשוי ואב ל-7 ילדים. בנו הצעיר של המשיב נמצא במצב של מוות קליני ומחובר למכונות החיאה והנשמה בשל גידול סרטני. גורמי הטיפול סבורים כי לאור ההתדרדרות במצבו הרפואי והטרגדיה המשפחתית יש לאפשר לו שחרור.

(ג) עמדת משטרת ישראל המתנגדת לשחרור מוקדם לאור העבירות בהן הורשע.

(ד) תכנית רש"א מיום 28.12.2015 הכוללת השתתפות בקבוצה טיפולית לעברייני מרמה, טיפול פרטני פסיכוסוציאלי, עבודה בתפקיד מחסנאי והגבלה על שעות פעילות מחוץ לבית בלילות.

6. לאחר ששקלה את מכלול הנתונים שהובאו בפניה, קיבלה ועדת השחרורים את בקשתו של המשיב לשחרור מוקדם על תנאי.

הוועדה ציינה כי מדובר במאסר ראשון והמשיב ללא עבר פלילי וכן כי לעמדת גורמי הטיפול המשיב עבר תהליך משמעותי בכלא והפיק ממנו תועלת. עוד צוין כי המשיב ללא עבירות משמעות וכי גורמי הכלא נתנו בו אמון והוא יצא ל-19 חופשות ללא דופי.

הוועדה קבעה במסגרת נימוקיה בין היתר כי המשיב ציין שיש בידיו נכסים שאם ימומשו יהיה בהם להשיב

סכום נכבד מהחובות שצבר. לעמדת הוועדה המדובר באינטרס ראשון במעלה לאפשר למשיב להחזיר חובותיו לנושים.

עוד צוין בהחלטה בהקשר זה כי לדברי המשיב, אם ישוחרר בשחרור מוקדם יפעל תוך 30 יום לשלם מיליון ₪ על חשבון חובותיו, ואף הדגישה כי הוגשו לה תצהירי נושים המבקשים שחרורו המוקדם של המשיב משום שכך, הם מקווים, יוחזרו לידיהם הכספים, אחרת יש חשש שלא יוכלו לקבלם.

לאור האמור, הגיעה הוועדה לכלל מסקנה לפיה יש "למנף" את אמירות המשיב לגבי השבת הכספים ונכונותו להיאסר מחדש אם לא יעמוד בהתחייבויותיו אלה, והורתה על שחרורו בתנאים.

טענות העותרת

7. שגתה הוועדה כשלא נתנה משקל ראוי לעובדה שהמשיב לא עשה דבר כל תקופת מאסרו לצורך הסדרת תשלום הפיצוי.

8. שגתה הוועדה כשחרגה מהחלטות בית המשפט שפסק שעל המשיב לשלם את הפיצוי ודחה את בקשות המשיב למתן ארכה לתשלום הפיצוי, כשלא שקלה את העיתוי בו פנה המשיב לבית המשפט - עיתוי המלמד על המשך התנהגות מניפולטיבית ומתוחכמת ומעיד על חוסר תום לב, וקביעה שלמרות שהפיצוי לא שולם, יש להורות על שחרור המשיב.

9. שגתה הוועדה כשלא הביאה בחשבון במכלול שיקוליה כי הפיצוי הוא חלק אינטגרלי מהעונש ומהווה חלק משמעותי בהליך השיקום של המשיב, בכך שהוא מבטא חרטה, נטילת אחריות ואמפטיה כלפי קורבנות העבירה.

10. אי תשלום הפיצוי מלמד על זלזול וחוסר אמפטיה מצד המשיב כלפי המתלוננים ואי לקיחת אחריות מלאה על מעשיו.

11. שגתה הוועדה כשנתנה אמון במשיב ובהצהרותיו לפיהן בכוונתו לשלם את הפיצוי עם שחרורו, כשבפועל הוכיח המשיב בהתנהלותו, בהצהרות הכוזבות שמסר ובחוסר תום הלב שהפגין כי משך תקופה ארוכה של כשנתיים ו-3 חודשים לא שילם את הפיצוי. בעבר הצהיר המשיב כי כשיצא לחופשה ישלם את כספי הפיצוי; בפועל, הוא יצא ל-19 חופשות ולא עשה דבר.

12. שגתה הוועדה כשלא בחנה האם יש הצדקה לאי תשלום הפיצוי על ידי המשיב.

13. שגתה הוועדה כשלא נתנה משקל של ממש לחומרת מעשי המשיב ולנזקים הכספיים המשמעותיים שגרם לקורבנותיו.

14. שגתה הוועדה כשקיבלה החלטות שהן בסמכות המרכז לגביית קנסות.

15. שגתה הוועדה משלא מצאה לנכון לקבוע את תשלום הפיצוי כתנאי בתנאי השחרור של המשיב, וזאת למרות שאחד מן השיקולים המרכזיים שהובילו להחלטה לשחרר את המשיב היא הצהרתו לפיה ישלם מיליון ש"ח מסכום הפיצוי עד חודש ממועד שחרורו.

טענות המשיב

16. יש בידי המשיב נכסים שאם ימומשו יהיה בהם כדי להשיב סכום נכבד מתוך החובות שצבר. במהלך שלושה או ארבעה ימים של חופשה המשיב לא יכול למכור את הנכסים, אלא נדרש לו פרק זמן ארוך יותר ועל כן הוא מתחייב שבתוך חודש ימים הוא ישלם מיליון ש"ח על חשבון חובותיו.
17. הנושים תומכים בבקשה לשחרורו. אלמלא ישוחרר ייקח זמן רב, אם בכלל, עד אשר יצליחו הנושים לקבל את כספם. אינטרס הציבור הוא שהנושים יקבלו את כספם.
18. ילדו חולה סרטן ויש לו עוד שישה ילדים, התנהגותו במאסר טובה, ויש תוכנית לשיקומו.
19. הכלל הרגיל הוא אמנם שאין לשחרר אסיר על תנאי אם לא שילם את הפיצוי בו הוא חויב, אך מן הראוי לשקול שינוי גישה ולאפשר שחרור על תנאי על מנת לתת בידי האסיר הזדמנות לשלם את הפיצוי, שאחרת יאסר מחדש.

דין והכרעה

20. סמכותה של ועדת השחרורים לשחרורו המוקדם של אסיר קבועה בסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001 (להלן: "החוק"), כדלקמן:

"אסיר, למעט אסיר עולם, הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שישה חודשים, שנשא לפחות שני שלישים מתקופת המאסר שעליו לשאת, רשאית ועדת שחרורים, לבקשתו, לשחררו על תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר; ואולם, לא תשחרר ועדת השחרורים אסיר כאמור, אלא אם שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור".

מהאמור עולה כי שחרור מוקדם של אסיר שסיים לרצות שני שלישים ממאסרו מותנה בהצטברות שני תנאים: האסיר ראוי לשחרור ושחרורו אינו מסכן את שלום הציבור.

נטל השכנוע כי האסיר ראוי לשחרור ואינו מסכן את שלום הציבור רובץ לפתחו של האסיר שאין לו זכות קנויה לשחרור טרם ריצה מאסרו.

21. סעיף 9 לחוק מונה את השיקולים שעל הוועדה להביא בחשבון בהחלטתה לשחרור אסיר על תנאי. סעיף 9(1) קובע כי על הוועדה להשוות לנגד עיניה, בין היתר, את שאלת סילוק הקנס או הפיצוי שהוטל על האסיר, וככל שלא שולם, מה הן הסיבות לכך.

22. אכן, צודקת הוועדה בהחלטתה בעניינו של המשיב לפיה המדובר רק בשיקול אחד מתוך שורה ארוכה של שיקולים המפורטים בסעיף 9 לחוק, ואולם לדעתנו לשיקול זה לא ניתן בהחלטתה המשקל הראוי.

23. כידוע, בית המשפט אינו שם את שיקול דעתו תחת שיקול דעתה של הוועדה אלא בודק את החלטתה בהתאם לעילות ההתערבות בהחלטה של רשות מינהלית. עם זאת, בנסיבות המקרה, לאחר שעיינו בהחלטת הוועדה ובעתירה על נספחיה ושמענו את טענות ב"כ הצדדים, באנו לכלל מסקנה כי יש לקבל את העתירה בהיות החלטת הוועדה חורגת ממתחם הסבירות.

24. השיקול של אי תשלום קנס או פיצוי הוסף לשיקולים המנויים בסעיף 9 לחוק, לאחר חקיקתו של חוק זכויות נפגעי עבירה והוא בא לתת ביטוי מעשי לזכותו של נפגע עבירה לקבל פיצוי שנפסק לו על ידי בית המשפט בגין נזק שנגרם לו על ידי האסיר שמבקש להשתחרר בטרם ריצה את מלוא תקופת מאסרו.

בנוסף, יש בתשלום הפיצוי כדי ללמד על אמפטיה שמגלה האסיר שמבקש להשתחרר על תנאי לקורבנו, ואשר יש בה כדי ללמד על העדר מסוכנות וסיכויי שיקום.

הוזה אומר כי לתשלום הפיצוי לא רק פן עונשי, אלא הוא אף ביטוי מעשי להבעת חרטה של המשיב על מעשיו, ונטילת אחריות עליהם ועל הנזק שגרם לקורבנו. "שיקומו" של נפגע העבירה, בין היתר, בעזרת הפיצוי שישולם לו, אינו פחות חשוב משיקומו של האסיר.

25. בענייננו, המשיב לא הוכיח שאי התשלום נבע מנימוקים מוצדקים, שיש בהם כדי להצדיק שחרורו על תנאי מבלי ששולם סכום הפיצויים. נזכיר כי במקרים דומים של אסירים אשר ביצעו עבירות דומות לעבירות אותן ביצע המשיב, נדחו בקשות לשחרור מוקדם בשל אי תשלום הפיצויים בגין הכספים שנגזלו במרמה ממתלוננים (ראו: עת"א 42391-04-12 **לוזון נ' ועדת השחרורים** (23.10.2012); עת"א 43171-02-12 **היועץ המשפטי לממשלה נ' פדידה** (3.4.2012)). כך גם נדחו לא אחת בקשות לשחרור על תנאי, בגלל אי תשלום הפיצוי, וזאת אף כנימוק יחיד (ראו: עת"א 37109-09-10 **היועץ המשפטי לממשלה נ' דמרמרי** (4.11.2010); עת"א 40391-12-11 **היועץ המשפטי לממשלה נ' נינקאשוילי** (27.12.2011); עניין פדידה).

26. לפיכך סבורים אנו כי במקרה שלפנינו אין מקום לשחרורו המוקדם של המשיב ממאסר, מבלי ששולם את הפיצוי כפי שנפסק בגזר דין חלוט, ומכאן כי החלטת הוועדה נושא הערעור חורגת ממתחם הסבירות ומצדיקה התערבות ערכאה שיפוטית.

אין לתת יד לניסיונו של המשיב "להפוך את היוצרות" ולאפשר לו להשתחרר בטרם שולם את הפיצוי, בניגוד לרוח החוק ובניגוד לפסיקה.

אין גם לקבל את הגישה שמבקש מאתנו המשיב לאמץ, ושעמדה ביסוד החלטת הוועדה, לפיה רק אם ישוחרר - ישולם הפיצוי. כאמור, המשיב לא עמד בהבטחתו לשלם את הפיצוי במהלך חופשותיו המרובות, ואף בדיון שלפנינו לא הוברר על שום מה נדרש הוא לחודש ימים על מנת לממש נכס בבעלותו, מדוע לא עשה כן עד עתה ומדוע לא יכול הוא לפעול למימוש הנכס שבבעלותו באמצעות יפוי כח שימסר על ידו לצורך ביצוע הנדרש.

יתר על כן ועיקר, לדעתנו אין לקבל מצב שבו אסיר מנסה להלך אימים הן על קורבנותיו והן על ועדת השחרורים ובית המשפט באומרו כי הקורבנות לא יזכו לקבל את כספם אם לא ישוחרר ממאסר. במיוחד אמורים הדברים בנסיבות מקרה זה כשלטענת האסיר בבעלותו נכסים שמימושם המידי, התלוי ברצונו, יספיק לכיסוי הפיצוי או לפחות חלקו הגדול. השלמה עם מצב זה מעבירה מסר בלתי ראוי לאסירים שלא שילמו את הפיצוי המגיע מהם. יידעו אותם אסירים כי תנאי הכרחי לשחרורם הוא תשלום הפיצוי, ולא כי השחרור הוא תנאי לתשלום הפיצוי.

27. לאור האמור לעיל, אנו מקבלים את העתירה ומבטלים את החלטת ועדת השחרורים מיום 31.5.2016

שהורתה על שחרור המשיב על תנאי.

28. לבקשת הצדדים, מתבקשת המזכירות להמציא להם עותק פסק הדין בדואר.

ניתן היום, י"א תמוז תשע"ו, 17 יולי
2016, בהעדר הצדדים.

יעקב שפסר, שופט, אב"ד

זהבה בוסתן, שופטת

שמואל בורנשטין, שופט